

دنیای امروز دنیای ابداع

اختراع است

گفت و گو با علی موحد - عضو هیأت نمایندگان اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و مدیر عامل شرکت آذرنوش شکوفه

در حال حاضر وضعیت صنایع غذایی در کشور چگونه است؟

یک تفاوت اساسی میان محصولات غذایی ایران و کشورهای اروپایی وجود دارد. امروزه کشورهای اروپایی سرمایه تولید محصولات غذایی در دنیا هستند زیرا تحقیقات گسترده‌ای بر این صنعت انجام داده اند و به نتایج چشمگیری نیز دست یافته‌اند. اجازه دهید صنایع غذایی ایران را از نظر ماشین آلات، مواد اولیه و نیروی متخصص با کشورهای اروپایی مورد مقایسه قرار دهیم. یک بررسی کلی نشان می‌دهد کارخانجات تولید محصولات غذایی ایران از مدرن‌ترین و پیشرفته‌ترین ماشین‌آلاتی استفاده می‌کنند که در اختیار

تولیدکنندگان اروپایی نیز قرار دارد و گاهی ماشین‌آلات موجود در ایران به روزتر و مدرن‌تر نیز می‌باشد. واقعیت این است که ظرف ۱۵ سال

گذشته در صنایع غذایی کشور تحولات شگرفی رخ داده و سرمایه‌گذاری‌های بسیار خوبی صورت گرفته است زیرا مدیران این بخش از صنایع کشور با همت و تلاش خود توانستند صنایع غذایی را به روز نمایند. البته هنوز در بخش‌هایی مانند صنعت بسته بندی محصولات غذایی با چالش‌های اساسی مواجه هستیم.

موضوع دوم، مواد اولیه برای تولید یک محصول است. مواد اولیه مورد استفاده تولیدکنندگان ایرانی مشابه مواد اولیه

کشورهای اروپایی است و این امر به دلیل هوش، تلاش و کنجکاوای بازرگانان و حتی تولیدکنندگان ایرانی است که منابع بسیار ارزشمند مواد اولیه در دنیا را شناسایی کرده اند و به همین دلیل از اقصی نقاط دنیا، مواد اولیه منحصر به فرد را وارد ایران می‌کنند و جهت تولید از آن بهره‌مند می‌شوند. پس ماشین‌آلات و مواد اولیه ما با اروپا یکسان است و از نظر نرم افزاری و نیروی متخصص نیز چیزی از اروپا کم نداریم زیرا ظرف سال‌های گذشته شاهد توسعه مدیریت در کشور و همچنین بازدید مدیران طراز اول کارخانجات تولید محصولات غذایی از نمایشگاه‌های اروپایی، آمریکایی و حتی کشورهای آسیای شرقی بوده‌ایم که این بازدیدها اغلب نتایج خوبی بسیار مثبتی به بار آورده است. از نظر علم و مبنای تئوریک تولید نیز طی ۱۰-۱۵ سال گذشته، اقدامات ارزشمند و موثر متعددی انجام گرفته است

بهبودگاه

• دنیای امروز، دنیای علم، تئوری‌های علمی، ابداع و اختراع مدل‌های جدید است.
• طبق آمار، بالغ بر ۸۰ درصد اقتصاد ایران، دولتی است.
• دنیا به این نتیجه رسیده که دولت نمی‌تواند تاجر و تولیدکننده خوبی باشد.

پزشک در این میان مطرح می‌شود "چرا با وجود این تشابهات در ماشین‌آلات، مواد اولیه و نیروی متخصص، محصولات آنها از ما بهتر است؟"

دقیقاً منظور شما از "بهتر" چیست؟

یعنی محصولات آنان دارای کیفیت بهتر و قیمت تمام شده مناسب‌تر است. در یک کلام محصولات آنان در وضعیت به مراتب بهتری از

اما یک

بهبود دهنده هایی که بر پایه امولسی فایر طراحی شده اند، نقش های متعدد و مختلفی ایفا می کند. در گذشته، استفاده از مواد نگهدارنده محصولات غذایی رواج داشت اما امروزه دانشمندان صنایع غذایی و حتی کارشناسان زیست محیطی به این نتیجه رسیده اند که استفاده از مواد نگهدارنده صحیح نیست و استفاده از آن در مواد غذایی باید محدود شود. به همین دلیل امولسی فایرها، جایگزین مواد نگهدارنده شده اند و موجب افزایش ماندگاری محصولات در فروشگاهها (فاصله میان تولید تا مصرف) می گردند.

تأییدنامه های بین المللی می باشد. اگرچه در کشور، دریافت پروانه های تولید، بسیار دشوار و پیچیده است اما خوشبختانه از عهده این امر هم به خوبی برآمده ایم و مجوزهای مرتبط را از وزارت بهداشت دریافت کرده ایم. انتظار ما این نیست که ظرف ۳ سال بتوانیم تمام نیاز کشور به امولسی فایرهای صنایع غذایی را تأمین کنیم و حتی به بازارهای صادراتی نیز دست یابیم. البته زمینه های این اهداف فراهم شده است. همان طور که اشاره شد واحد تحقیق و توسعه آذرنوش در زمینه انجام تحقیقات علمی و تخصصی بسیار توانمند است در کنار این، پرداختن به مقوله های اقتصادی و انجام تحقیقات مربوط به مسائل اقتصادی و صنعتی کشور، نیز یکی دیگر از وظایف این واحد می باشد. به اعتقاد من واحد تحقیق و توسعه می تواند به عنوان یک مدل قابل قبول برای سایر شرکت های فعال در زمینه اقتصاد و صنعت باشد.

به نکته خوبی اشاره کردید. در ایران، بحث تحقیق و توسعه و تقبل هزینه برای فکر و ایده، چندان متداول نیست و حتی پرسر یک به نظر می رسد. بحث تحقیق و توسعه چه مشکلاتی دارد و چه روندهایی را طی می کند؟

بعد در ارتقای کیفیت نان های تولیدی در کشور سهم بسزایی داشته باشیم. در حال حاضر تمرکز آذرنوش شکوفه، بر امولسی فایر و بهبود دهنده های یک و شیرینی جات (محصولات متمرکز بر آرد، شکر و روغن) است مجوزهای مربوط را از وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و صنایع و معادن دریافت کرده ایم. واحد تحقیق و توسعه (R&D) بسیار فعال و پویایی در شرکت ایجاد کرده ایم به طوری که دستیابی به موفقیت های امروز، مرهون وجود واحد مستقل و توانمند، تحقیق و توسعه است.

نقش بهبود دهنده ها در محصولات غذایی چیست؟

بهبود دهنده هایی که بر پایه امولسی فایر طراحی شده اند، نقش های متعدد و مختلفی ایفا می کند. در گذشته، استفاده از مواد نگهدارنده محصولات غذایی رواج داشت اما امروزه دانشمندان صنایع غذایی و حتی کارشناسان زیست محیطی به این نتیجه رسیده اند که استفاده از مواد نگهدارنده صحیح نیست و استفاده از آن در مواد غذایی باید محدود شود. به همین دلیل امولسی فایرها، جایگزین مواد نگهدارنده شده اند و موجب افزایش ماندگاری محصولات در فروشگاهها (فاصله میان تولید تا مصرف) می گردند.

موارد دیگر، حفظ و نگهداری کالا از نظر ظاهر و شکل است. اغلب محصولات غذایی دارای رطوبت بالاست که این امر موجب کپک زدگی محصولات می شود. امولسی فایرها، حرکت آب موجود در محصولات غذایی را متوقف می کنند. (در واقع آب را محاصره می کنند) و به این ترتیب منجر به تازگی و طراوت بیشتر محصول می شوند. البته محصولات غذایی را نمی توان تا ابد نگه داشت اما با استفاده از امولسی فایر به جای مواد نگهدارنده می توان عمر مفید محصولات را افزایش داد. در شرکت آذرنوش شکوفه، مجموعه ای از اساتید دانشگاه، محققین و کارشناسان که دارای تجارب علمی و عملی ارزنده هستند، دور یکدیگر جمع شده اند و نتیجه تلاش این کادر حرفه ای دریافت مجوزها و

برای بدن انسان مضر نیست بلکه می تواند مفید هم واقع شود. متأسفانه در کشور ما اقدامات خاصی در این زمینه انجام نگرفته و اغلب دانشگاهها به صورت تئوری بسیار توانمند هستند اما هیچ یک از رشته های صنایع غذایی در مورد افزودنی ها، اطلاعاتی به دانشجویان و متخصصین آینده نمی دهد. امولسی فایرهای غذایی، بخش مهمی از افزودنی ها را به خود اختصاص می دهند. به قدری طیف این محصول گسترده است که ساعتها بحث جداگانه می طلبد اما به ارائه توضیحاتی در مورد یک شاخه از امولسی فایرها بسنده می کنم.

امولسی فایرهای غذایی به عنوان یک افزودنی می توانند در سهولت فرآوری، ارتقای کیفیت، کاهش قیمت تمام شده و حفظ و نگهداری محصولات نقش موثری ایفا نمایند. حدود نیم قرن از مصرف امولسی فایر در کشورهای اروپایی سپری می شود و در واقع اروپا، ابداع کننده این نوع افزودنی در صنایع غذایی جهان محسوب می شود.

نکته جالب توجه این که کشورهای اروپایی و دارندگان دانش و تکنولوژی صنعتی به خصوص صنایع غذایی، حساسیت چندانی در زمینه تولید محصولات برای کشورهایمانند ایران ندارند اما حساسیت فوق العاده ای در زمینه تولید افزودنی ها دارند و دانش فنی و تکنولوژی تولید آن را نزد خود حفظ می کنند. ما نیز تلاش می کنیم با مساعدت اساتید دانشگاه، متخصصان و دانشجویان صنایع غذایی کشور، به تولید امولسی فایر در ایران بپردازیم که البته تا حدودی نیز موفق به تولید آن شده ایم.

شرکت آذرنوش شکوفه، به دلیل تولید امولسی فایر، خط تولید قبلی خود را تغییر داد. به عبارت بهتر در گذشته به تولید محصولات نهایی مانند تافی، شکلات و ویفر می پرداختیم اما به دلیل این که همیشه به دنبال ایده، تفکر و حرکت جدید بودیم، به این نتیجه رسیدیم که باید فعالیت خود را در زمینه تولید امولسی فایر آغاز کنیم. خوشبختانه به موفقیت های خوبی نیز در این زمینه دست یافته ایم و توانسته ایم در حال حاضر در صنایع یک، کلوچه و شیرینی سازی و مرحله

تولیدات ایران قرار دارد. براساس تحقیقات انجام شده، به این نتیجه رسیده ام که در حال حاضر صاحبان صنایع در کشورهای اروپایی، تمرکز خود را از مسائلی مانند ماشین آلات و مواد اولیه به مسائل مهمتری معطوف کرده اند. البته این امر به معنای رهاسازی نیست و در حفظ، نگهداری، بهبود، ارتقای وضعیت و به روز کردن ماشین آلات خود به صورت سیستمی در حال فعالیت هستند، اما عناصر دیگری نیز وارد میدان تولید شده که مهمترین آن در صنایع غذایی، افزودنی ها است.

در حال حاضر بیشترین تمرکز تولیدکنندگان صنایع غذایی اروپا بر تولید بهترین افزودنی جهت ایجاد جذابیت برای مصرف کننده می باشد این در حالی است که متأسفانه در ایران، شاخه افزودنی ها به جز افزودنی هایی که به صورت سنتی مورد استفاده قرار می گیرد؛ رشد مطلوبی نداشته است. استفاده از افزودنی ها موجب شده که محصولات از نظر کیفیت، طعم و مزه و ارزش های غذایی ارتقا چشمگیری پیدا برای مثال ظرف چند سال گذشته، صنعت نمک در کشور ما پیشرفت خوبی پیدا کرد. داستان از جایی شروع شد که کمبود عنصر ید در بدن مردم ایران، مشکلات بسیاری را در تندرستی آنان به وجود آورده بود که تولیدکنندگان با همکاری مراکز بهداشتی، عنصر ید را وارد نمک طعام مورد استفاده مردم کردند و به تدریج کمبود ید در کشور در حال ریشه کن شدن است. این اقدام مهم و موثر را نمک به عنوان یک افزودنی انجام داد و در حال حاضر نمک تولید ایران، از بهترین انواع نمک در دنیا است. به هر حال این اقدام توانست تحول خوبی را در صنعت تولید نمک در ایران به وجود آورد.

کشورهای اروپایی با تکیه بر افزودنی های صنایع غذایی توانستند کیفیت محصولات خود را ارتقا ببخشند، حجم تولیدات خود را به میزان قابل توجهی افزایش دهند و به این ترتیب صنایع غذایی در دنیا رونق خاصی پیدا کرد. توجه داشته باشیم که بسیاری از مواد نگهدارنده محصولات غذایی فی نفسه مضر هستند اما جایگزین هایی ایجاد شده که نه تنها

بدیهی است که تحقیق و توسعه نیازمند زمان طولانی و هزینه‌های قابل توجه می‌باشد و اینجاست که نقش موسسات دولتی در ایجاد انگیزه و تشویق صاحبان سرمایه در بخش‌های خصوصی چشمگیر خواهد بود زیرا دولت دارای امکانات مناسبی جهت تأمین چنین هزینه‌هایی است.

بله متأسفانه در کشور ما هنوز فرهنگ توجه به تحقیقات و توسعه در بخش‌های اقتصادی به وجود نیامده است.

بخش عظیمی از درآمدهای کشورهای پیشرفته، صرف انجام تحقیق، توسعه و مطالعه می‌شود و در واقع همین مطالعات به نوعی سرمایه‌گذاری تلقی می‌شود. در کشور ما این فرهنگ حاکمیت دارد که تحقیق و توسعه هزینه بر است در حالی که این طور نیست.

اگر بخواهیم نگاه کوتاه مدت به مقوله تحقیق و توسعه داشته باشیم، طبیعی است که نتایج خوبی حاصل نخواهد شد.

ذات تحقیق و توسعه نیازمند گذشت زمان، صبر و حوصله، تلاش و کوشش و علاقه و انگیزه مستمر است. بسیاری از افراد وارد این حوزه شده بودند اما به دلیل مسائل و مشکلات کمرشکن موجود، وارد مسیرهای دیگر می‌شوند. در کشور ما حتی مواردی که تحقیق در زمینه‌های مختلف در بودجه‌های عمومی کشور لحاظ می‌شود هم متأسفانه در جای خود مطرح نمی‌شود و بارها مشاهده کرده‌ام که بودجه تحقیق و توسعه صرف خرید سخت‌افزار و ... می‌شود.

واقعیت این است که این یک مدل تجربه شده موفق است و توسعه محقق نمی‌شود مگر با تحقیقات و جمع‌آوری اطلاعات، پردازش و نتیجه‌گیری که این امر نیز نیازمند هزینه است. اطمینان دارم اگر مدیران در کشور به این امر توجه کنند، موفق خواهند بود. اما بدیهی است که تحقیق و توسعه نیازمند زمان طولانی و هزینه‌های قابل توجه می‌باشد و اینجاست که نقش موسسات دولتی در ایجاد انگیزه و تشویق صاحبان سرمایه در

بخش‌های خصوصی چشمگیر خواهد بود زیرا دولت دارای امکانات مناسبی جهت تأمین چنین هزینه‌هایی است. به هر حال تحقیقات در ایران چندان پر رنگ نشده و امکانات لازم برای آن در نظر گرفته نشده است.

اگر می‌خواهیم عضو جامعه جهانی شویم و اقتصاد، تولید و صنعت کشور را توسعه دهیم، نیازمند تحقیقات هستیم. دنیای امروز، دنیای علم، تئوری‌های علمی، ابداع و اختراع مدل‌های جدید است و این امر جز با انجام تحقیقات حاصل نمی‌شود. امیدوارم تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران که دستی در بودجه‌های کشور دارند، برای بخش تحقیقات در کشور و ایجاد انگیزه به خصوص در جوانان تلاش بیشتری انجام دهند و درصد قابل قبولی از بودجه کشور را به تحقیقات اختصاص دهند.

ابتدای گفت و گو اشاره کردید که از نظر مواد اولیه و ماشین‌آلات با کشورهای اروپایی اختلاف نداریم، اما نکته‌ای که موجب می‌شود در بحث کیفیت قیمت و سایر موارد عقب بمانیم، افزودنی‌ها و کوچک بودن بازار ما می‌باشد. به جز بحث مشکل در افزودنی‌ها، آیا بحث نوع تولید و برندسازی در این میان نقش دارد؟ کشوری که متنوع‌ترین مواد غذایی را در اختیار دارد سابقه صدها ساله در زمینه چاشنی و ... دارد از سایر کشورها عقب‌تر است و یکسری عوامل داخلی و خارجی باعث شده صنعت غذا نتواند پیشرفت چندانی کند؛ علیرغم این که مواد اولیه، ماشین‌آلات، متخصصین و نرم‌افزارهای خوبی در اختیار دارد. در ابعاد کلان چه باید کرد که صنعت غذا پیشرفت کند، حجم تولید افزایش یابد و بازارهای منطقه را حداقل در اختیار بگیرد؟ در بحث برندسازی چگونه می‌توانیم گول‌های صنعت غذا درست کنیم که هم مصرف‌داخل را افزایش دهند و هم به شرکت‌هایی مانند آذرنوش شکوفه، سفارش

تولید افزودنی‌ها را بدهند تا تولید شرکت‌های دیگر نیز چند برابر شود؟

این که مدیران داخلی چشم به بازارهای خارج از مرزهای کشور دارند، یک امر بدیهی است. برای مثال نیاز کشور ما به محصولات شیرینی‌جات صنعتی اعم از کیک، کلوچه، انواع شکلات و ... یک میلیون تن است در حالی که ظرفیت ماشین‌آلات و کارخانجاتی که در این زمینه تأسیس شده، ۲ میلیون تن است. آیا صاحبان سرمایه در این صنعت بدون حساب و کتاب این کار را انجام داده‌اند؟ و اصولاً به چه دلیل دو برابر نیاز ظرفیت‌سازی کرده‌اند؟ اتفاقاً این اقدام با مطالعه دقیق، علم، آگاهی و طی مراحل کارشناسی جهت صادرات به مرزهای خارج از کشور انجام شده است؛ اما چرا موفق نبوده‌اند؟

ابتدا به چندین پتانسیل ارزشمند موجود در کشور اشاره می‌کنم. علیرغم این که عنوان می‌شود ایران در منطقه خشک و کم‌آب قرار دارد؛ طبق مطالعه‌ای که در مورد میزان آب کشور انجام شده، به این نتیجه رسیده‌ایم که آب به میزان کافی موجود است و آن چه به مقدار کافی نداریم؛ "مدیریت آب" است.

ایران یکی از عالی‌ترین نقاط جهان برای امور کشاورزی است زیرا متنوع‌ترین شرایط اقلیمی در کشور ما وجود دارد. عامل تفاوت دمای هوا و رطوبت یکی از عناصر بسیار مهم در امر کشاورزی است و کشور ما از این لحاظ یکی از مستعدترین کشورها برای توسعه کشاورزی است. اما چرا کشاورزی ما در وضعیت نامطلوب فعلی قرار دارد؟ پاسخ در "سوء مدیریت" خلاصه می‌شود.

اطراف ایران بالغ بر ۵۰۰ میلیون جمعیت طالب محصولات این کشور وجود دارد. در ذات غذا، فرهنگ، آداب و رسوم، عقاید و سنت‌ها نهفته است. بسیاری از انتخاب‌انسان‌ها، بر اساس آداب و رسوم و عقاید محلی آنان می‌باشد که این اشتراک در منطقه ما تمایزی ایجاد می‌کند. آداب و رسوم مشترک، دین مشترک، مرزهای طولانی مشترک و آسیایی بودن استعداد‌های ذاتی ایران است.

پتانسیل ارزشمند و مغفول دیگر این که ایران از نظر شاهراه تجاری،

بهترین و منحصر به فردترین منطقه دنیاست به طوری که در متون تاریخی از ایران به عنوان پل ارتباط میان شرق و غرب عامل یاد شده است. از نظر جغرافیایی ایران در منطقه‌ای واقع شده که ساده‌ترین، ارزان‌ترین و مناسب‌ترین راه‌های ارتباطی زمینی، دریایی و هوایی وجود دارد. مقرون به صرفه‌ترین کریدورهای هوایی برای حمل و نقل و رفت و آمد میان اروپای غربی تا آسیای شرقی، آسمان ایران است.

همچنین ایران می‌تواند به عنوان یک شاهراه زمینی از اروپای غربی تا آسیای شرقی عمل کند. هواپیماها اگر از اروپای غربی بخواهند به سمت آسیای شرقی حرکت کنند؛ باید در نقطه‌ای عملیات سوخت‌گیری را انجام دهند که نزدیک‌ترین و مقرون به صرفه‌ترین کشور، ایران است البته در حال حاضر مجبورند مسیر خود را طولانی کنند و در کشورهای حاشیه خلیج فارس سوخت‌گیری نمایند. تمام این پتانسیل‌ها حکایت از ظرفیت بسیار بالای ایران دارد. اما چه چیز در کشور ما وجود ندارد که اجازه نمی‌دهد از این همه پتانسیل بهره‌بردار می‌کنیم؟ حجم عظیم اقتصاد دولتی!

طبق آمار، بالغ بر ۸۰ درصد اقتصاد ایران، دولتی است. امروزه دنیای اقتصاد متمرکز نیست. حتی در کشور چین که از نظر سیاسی کاملاً بسته است و هیچ راهی به بیرون ندارد؛ نظام سیاسی خاص خود را دارند اما در همین سیستم بسته سیاسی، درهای اقتصاد خود را باز کرده‌اند و اقتصاد چین اگر نگوئیم اقتصاد سوم جهان است، به زودی اقتصاد سوم جهان تبدیل خواهد شد به طوری که جهان از رشد و توسعه اقتصاد چین به وحشت افتاده‌اند ولی متأسفانه که بگویم نه تنها این درهای اقتصاد به سمت بخش خصوصی در ایران باز نشده حتی تمام تلاش‌ها و دستوراتی که توسط مقامات طراز اول برای این کار صورت گرفته، عملاً اقدام خاصی صورت نگرفته است.

موضوع را به صورت دیگر بیان می‌کنم. امروزه در دنیا، دولتی بودن اقتصاد یک مسأله است. تمام اندیشمندان نیز بر این مسأله اتفاق نظر دارند. دیگر دوران دولتی بودن اقتصاد سپری شده است

و دنیا به این نتیجه رسیده که دولت نمی‌تواند تاجر و تولیدکننده خوبی باشد. در کشور ما هم دولتی بودن اقتصاد یک مسأله است. اما به اعتقاد من مسأله بزرگتری از حجم دولت در کشور پیدا شده است که امیدوارم حوزه‌های دانشگاهی، تصمیم سازان، قانون‌سازان و مجریان دستگاه‌های دولتی به این موضوع توجه کنند که امروزه دولتی بودن اقتصاد دیگر مسأله نیست بلکه "رشد اقتصاد دولتی" یک معضل نگران‌کننده است که جای تنفس بخش خصوصی را می‌گیرد. امیدوارم این امر متوقف شود و اجازه رشد بیشتر به دولت داده نشود زیرا در این صورت به واردکننده صرف تبدیل می‌شویم که فاجعه آمیز خواهد بود.

زمانی که ۸۵ درصد اقتصاد دولتی باشد، راهی به بازارهای بین‌المللی نخواهیم یافت و مشخص است که نمی‌توانیم از دانش روز در سطح عمومی برخوردار باشیم. واقعیت این است که انگیزه‌های بخش خصوصی در بخش‌های دولتی وجود ندارد. در اتاق بازرگانی ایران، تعداد زیادی اتاق‌های مشترک وجود دارد که در این میان اتاق ایران و چین فعال تر و به روزتر است. این امر به دلیل اقتصاد آزاد چین است که به بازارهای اطراف خود قانع نیست و حتی به دورترین نقاط جهان هم محصول صادر می‌کند. مسأله و مشکل اساسی اقتصاد ما که نمی‌تواند به جایگاه خوبی برسد و شرکت‌های بزرگ و برندهای شناخته شده و قابل قبول داشته باشد، حجم عظیم اقتصاد رو به رشد دولتی است.

بخش خصوصی با همین مقدار اندک (۵ درصد) به رشد و توسعه بسیار خوبی دست یافته است و این امر دلیل بر توانمندی و استعداد تاجران، صنعتگران و تولیدکنندگان ایرانی است. اگر اقتصاد چین در دنیا موفق می‌شود برای این است که ۹۰ درصد اقتصاد آن متعلق به بخش خصوصی است.

مانع بزرگ اقتصاد کشور، دولتی بودن آن است و مادامی که روال ادامه داشته باشد و در دولت‌مدان و سیاست‌گزاران ما این انگیزه و رغبت به وجود نیاید که مانع رشد و حجیم شدن دولت شوند، اقتصاد ما همپای اقتصاد جهانی در یک مسیر منطقی و قابل قبولی قرار

نخواهد گرفت.

در زمینه مشکلات درونی صنعت چه اقداماتی باید انجام شود؟ تشکل‌های صنفی جدا از هم فعالیت می‌کنند و در صنایع هیچ اتحادی میان صنعتگران مشاهده نمی‌شود در حالی که اصناف و بازاریان، اتحاد خود را در زمینه مالیات به خوبی نشان دادند. به نظر می‌رسد یکی از علت‌هایی که نمی‌توانیم صنایع بزرگ را در کشور به وجود آوریم این که سرمایه‌گذاری‌های کلان هم نمی‌توانیم داشته باشیم. ۱۰ صنعتگر نمی‌توانند در کنار یکدیگر یک برند بزرگ ایجاد کنند. تولیدکنندگان نیز یک سیستم توزیع مناسب دایر نکرده‌اند که دست واسطه‌ها کوتاه شود. آیا در بحث درون‌سازمانی، می‌توان صنعتگران را متشکل کرد که چنین کاری موانع تولید و بیمه، مالیات و .. هستند که از پرداختن به چنین مسائلی باز می‌مانند؟

با این نظر شما که میان صنعتگران اختلاف وجود دارد و نمی‌توانند دور یک میز بنشینند؛ چندان موافق نیستیم. اگر مقیاس‌ها و معیارها را محلی و کوچک در نظر بگیریم (که در اقتصاد ما هم همین طور است)، نمی‌توانید توقعات خود را جهانی کنید و توقعات شما در همان حد و اندازه باید مورد نظر قرار داد. زمانی که عنوان می‌شود در کشور فقط ۱۵ درصد اقتصاد در اختیار بخش خصوصی است، انتظارات را هم باید در سطح ۱۵ درصد پائین آورد. این اشکالی است که ما را به نقطه ابهام می‌رساند و تصور می‌شود میان صنعتگران اختلاف وجود دارد.

در صنایع غذایی کشور، ۲۶ شاخه غذایی مانند صنایع روغن، صنایع آرد، شیرینی و شکلات‌سازی، صنایع نشاسته و گلوکز، افزودنی‌ها، ماکارونی، گوشت، زیتون و... هر کدام برای خود انجمن تخصصی خاص خود را دارند (همان چیزی که در ادبیات پیش از انقلاب تحت عنوان سندیکا شناخته می‌شد و امروز به عنوان انجمن صنفی نامیده می‌شود) این امر نشان

از همگرایی‌های صنفی و اشتراکات ذهنی میان صنعتگران یک بخش است که توانسته‌اند ۲۶ شاخه مختلف صنایع غذا را ایجاد کنند و هر کدام برای خود دارای انجمن تخصصی باشند.

تحولات و تأثیرات اقتصادی فراتر از این مسائل است و نگرش، کلان تر از نگرش بخشی است. لذا از ۲۶ انجمن صنفی صنعت غذا، کانون انجمن صنایع غذایی تاسیس شده که مدیران با توانمندی سعه صدر و علاقه مندی در کنار همدیگر کار می‌کنند (کانون در ادبیات پیش از انقلاب، فدراسیون نام داشت) این تشکل نیز بیانگر تمایل به همکاری و اشتراک مساعی میان صنعتگران است. مطلب بعد این که تعدادی دانشکده غذا در کشور راه اندازی شده‌اند و ایران در تعدادی از سمینارهای بین‌المللی، دارای کرسی و جایگاه ویژه است. پس مشکل در این نیست که صاحبان صنایع نمی‌توانند دور هم بنشینند بلکه با توجه به مواردی که مورد اشاره قرار گرفت، به نحو شایسته‌ای هم از این کار برمی‌آیند. علت جای دیگری است...

نکته پایانی؟

نمی‌توانیم زمان ۲۰-۱۰ ساله را برای تبدیل اقتصاد از دولتی به خصوصی در نظر بگیریم. مدت زمانی که برای خصوصی‌سازی یک کشور تمام عیار دولتی و سوسیالیستی آلمان شرقی جهت ادغام با آلمان غربی صرف شد؛ دو سال بود. نمی‌توان اداره یک شرکت دولتی را به بهانه خصوصی‌سازی متوقف کرد و سال‌ها به انتظار خصوصی در آن ماند! در ذات یک واحد تولیدی و اقتصادی، توسعه وجود دارد و باید آن را به صورت مستمر و دائم توسعه داد. توسعه نیازمند سرمایه‌گذاری است اما گذر باعث می‌شود شرکت‌های دولتی توسعه یابند.

مشکل در این است که ما با تأنی و صبر و حوصله هر چه تمام تر، تشکیلات عریض و طولی تحت عنوان "سازمان خصوصی‌سازی" به وجود آورده‌ایم و بعید می‌دانم تا ۴۰ سال آینده نیز این سازمان بتواند از عهده خصوصی‌سازی برآید. خصوصی‌سازی، نیازمند زمان معین است البته شوک‌های بزرگ هم

مشکل اساسی اقتصاد ما که نمی‌تواند به جایگاه خوبی برسد و شرکت‌های بزرگ و برندهای شناخته شده و قابل قبول داشته باشد، حجم عظیم اقتصاد رو به رشد دولتی است.

بخش خصوصی با همین مقدار اندک (۵ درصد) به رشد و توسعه بسیار خوبی دست یافته است و این امر دلیل بر توانمندی و استعداد تاجران، صنعتگران و تولیدکنندگان ایرانی است.

بر اقتصاد آن کشور وارد خواهد کرد اما در صورت اعمال مدیریت صحیح این شوک‌ها نیز قابل رفع هستند. به‌طور کلی، مدت زمان محدود برای خصوصی‌سازی و هموار کردن مسیر آن در اقتصاد در اختیار داریم..

مطلب بعد این که زمانی که قرار بود مالیات بر ارزش افزوده در مجلس تصویب شود، بخش خصوصی در جلسات و مصاحبه‌ها به دفعات هشدار داد که اصل مالیات بر ارزش افزوده یا به تعبیر بهتر مالیات بر مصرف اقدام بسیار پسندیده و منطقی است و بخش خصوصی علاقه‌مند به اجرای این طرح است زیرا بهترین سیستم برای اداره یک کشور، مالیات و بهترین روش جمع‌آوری مالیات، مالیات بر مصرف است که مورد تأیید و تأکید تمام دست‌اندرکاران اقتصادی است اما نکته مهم که متأسفانه از دیدگاه مسئولان مغفول است، روش اجرا می‌باشد که نادرست است و مدت‌هاست عنوان می‌کنیم این روش اجرا به نتیجه نخواهد رسید. به عبارت بهتر یک سیستم بسیار پیشرفته و کارآمد در دنیا را در یک مسیر ناهموار قرار داده‌ایم! مشخص است که به نتیجه نخواهد رسید و مشکلاتی را برای صنعتگران به وجود خواهد آورد. اصولاً سیستم‌های سازمان مالیاتی ما برای این کار به وجود نیامده‌اند، ضمن این که اقتصاد یک مجموعه است و نمی‌توان از بخشی مالیات گرفت و بخش دیگری را معاف کرد! چنین مسائلی مشکلات اجرایی دارد و مادامی که این روش اجرا تداوم یابد، قانون مالیات بر ارزش افزوده محکوم به شکست است.

